

ኮሚሽኑ

ԱՍԻՇՏԱ ՐՈՒՄԻԱՆՆԵ ԽՂՏՄԷԹԻ

Նումիյ իբրէս Լիպր Ղազէթառը,
պաշտատէքի իւնվան իւէ տիգգաթա
շահան պիր պէնտ տէրճ իթմիյ օլուպ,
անըն աթիտէքի ճիւմէլէրինի պիթ-
թէրճէմէ աշնէ տէրճ իտէրից :

«Բուսիս», պիր ասորտան պէճու, իւր
բօսպանըն « սիւնահ հայվանը » օլուպ,
նասըլ քի 150 միլեոն Ասիալըւորը (Հինտ-
լիէրլի) եէրլէրինտէն գըմըլտանամազ
պիր հալէ վազ իյլէմէք ի ինն ուզագտան
ինկիլթէրանըն ՝ « Նուֆուզ ու լծէսսի-
րինտէն » իսթիֆատէ օլունմագտա իսէ,
էօյլէ տէ, Սէն Բէթըրսպուրկուն էհլի
տիրըամաթլարը, « Բուսլուգ բուհուն-
տան » իսթիֆատէ իյլէմիչլէր տիր,
Պէոյիւք Բէթըրսոնուն օլ մէշնոր վասի-
թէթնամակուրքի պու իկունքի իկուն Նա-
թէթնունն իճատը օլումշ օլտուղուն մա-
լիւմի ամմէ տիր, Բուսիս իկին սահիհ
պիր կօյգոնտ(1) մատէնի օլ'ուշ տուր :

Իվրոպանքն մէր քեզինտէ պիր թա-
ղքմ պէօյիւք վաղալար զուհուր իյլէ-
տիւքտէն սննրա, Իվրոպա քէնտի գօր-
գուսունա, ազըլա սըղտը սուրէթտէ
հուսուտ գօյմուշ տուր, Իլք էվլէէ
տէնտի քի րուտիւ, դալի անանքը-
տան միւրէքքէպ օլմանան պիյիլք
պիր տէվլէթ տիր, շունու տախի տէ-
տիլէր քի րուսիանքն գուլլէթի, տիւն-
եանքն հէր թարափնտա թէտալիլէ
չըգարտըլը ազճէլէր սայէսինտէ տիր,
տիյին վազըլմտա, իչէրտէն, չարգըն
«պիւյիլք լուանալը» (ուրուական) էօ-
նիյնտէ տիլլէմէքտէ տուր օլունմա-
տը : Սօնրտէս, պիւյիլք տէվլէթի,
եանի րուսիանք եագընտան կէօրմէե
փըրտաթ էլէ կէչիլիպ, գուլլէթ ու
դալիլփիլի հագդընտա սահհի մալիւ-
մաթ ալընմշ տրը :

Վեր հագնած վար տըր քր պու կու-
նէտէք քիջանէկ խէնէք գատար
թահթը թէփթիչ արնմարջ տըր, վէ
պու տա, Բուսիսանը, Ասիատա մէտէ-
նիլիէթիկ եայմազ իշին լիսպէն տէրիւհ-
նէ իշլէմիշ վէ իհրասընա տալիլ պաշ-
տարջ օտուղու խոտմէթ տիր :

խիթիւ գաւ, Չէքէրին քչչֆի կիպի,
Սըլա՛մ ճինսինն մի տիր, Պիմէյիզ,
Ֆադու՛մ Սըլա՛մ ճինսին, հէր վազբթ
մէտէնկէթ տէն պիպէհրէ օւսճագ տըր
տէյի իտտուա իթմէք տէ ապէս պիր
հէ, տիր, Գեսֆֆէյի միլլէթէրին,
ճինսի ինսան թէվարփինտէ իճրա ի-
տէճէք պիր խըամէթէրի վար տըր, վէ
Բուսիանըն խըամէթի, կէօրինիւր քի,
ֆէթ ճ իթմիշ օլտուղու Ասիատա տըր
Պաղը Բուս զաղթալարը կիպի, Բու-
սիտ չու ես պու մահալլաւէն էօթէնէ
Իտէմէզ տիմէք ագէս պիր շէյ տիր
Բուս մէնէրալըն պիրլիսի, պու պապտէ
էօղլէ տէմիշ տիր, Խանի, Բուսիանըն
կիլէրի վարմառընս չու հուտուտու կէօս-
թէրմիլ տիր, Ալապիշ, տապիշէ լասթ
կէլէնէ տէք, տապիմա կիլէրի վարմա-
լընըզ :

Մէջգլխի դանուռն աճքեամբնճա,
 Խնկիթէրա հիւ քիւմէթի, թա չիմ-
 ւանա տալլաբընա դասար չինտիս-
 թնտա կէրի վարըզ պիր թագըմ
 մահէլլէրի դապիթ յէլէմիշ տիր, Բուսիա
 տաիի, Խնկիթէրա կիպի ուու բմանըզ,
 մէջգլխի հուտաուա եէթիլինճէէտէք
 կէրի վարըսուդ տըր: Օլաւա իսքրի
 կտէն աշիրէթլէբաէն պիրիսի, տախն-
 լի տալիրէնի իթատթ օլուր օլմադ,
 դօնու. աշիրէթլին պիրի, ասալիլի հա-

(4) Հիտուխթանտա վաղը պիր չէհիր օ-
բուս, ճիվարլարնտա պիր թաղամ վիդըյ-
մէթ կրնա վէ թաշ մոտէնէրի վար ալը :

ի պողար, անը տախի տախիլի տայի-
րէյի իթաաթա արմարը, սնու տախի
գապլթ իտէրաին, արգասքնտան պաշ-
գա պիլը աշիրէթ անաղա գալգար, օ-
նու տախի տախիլի տայիրէյի իթաա-
թա արմարը: Պու շէյ, ինկիլթէրանքն,
Հինախլթանտա իթտիլի ֆութուհաթ-
լարքն այնքա տըր: Բուսխա, քէնտիսինի
ժաքաարթ վէ () քսիստոնէյայլըան հու-
տուտարը կէտայիլի վադըթ, էսոխնէ
տալարը չըգըզ օնտան էօթէնէ կէշէ-
մէմիշ արի:

Ռուսլար իւր էփլէլ, թամալարընստան նաշլի, պահլը Հաղէր լէ Օրտլ տէնիգի էթէսլետէ վագը օլան մէմէ, էթէթլէրէ գատար կիթմիշէր, վէ օրալարտա պիր իշտօրատօ պուլմագ մէմուլլետէ պուլունմուշար տըր, Չատըր լաթընտա էօմիւր կէլէրէնէ գապիէլէր, Ռուսլարը կէօրտիւ քտէ, ալուգա կիրիֆթ իաէպիրտիրէրի Ռուսլարը սոյուպ, Բիվատա վէ կալիստ Պոխարատա էսիր մագամընտա ոսթտըլար, Սնըրատան Ռուսլար իսթէտիէր քէնտի թիւճնարըլլարընա եէնի պիր եօլաշմագ, Սէգըիւր պէօլիւք եօլուն հուտուտու թա Հիմալետա տալլարընտա տըր :

[illegible]

իմտի, հէր աշխմէթ հայլէ կէտա-
թէրիր քի պու պապտէ Ռուսա հիւ-
քիւմէթի զալէպէ իտէր տէյլ, Ռուս
տէսթթլուլու, ինթըրպպուկտան եւ-
րապէնտըգճա, մըլլիթէշիր, շիւնքի
զիւատէ գուտրէթիւղէշիր, զէ մէճ-
պուր օլուր մէզ քիւր աշիրէթէրի
թաթլըլըզա քէնտիսինէ ճէլլ իթմէ-
նէ, ֆապթի էկէր պուշուր վիսթիւլ
զէ հալստ վօլիա իւղըրինտէ պուլուն-
աա խալէր, շիւքէնիզ տիր քի ապլէր
իլէ հազիմիլըէ տապլաւմահաճադ ի-
տի :

Շուտով խոտատա խոճ պելիլիդ քի թու-
սիա , քէսպի գուռվէթ թիտիքճէ , օյ
գատաւը լաւպի մէտէնլէթ իլին աղ
լաւաւը օլուր , Զլւնքի , իւրամէթի
աղլըլաշըր , էճնէպի մէմալըլքէլաճէ է-
լէ իէլլովիլ օլուուրու մէմլէքէթլէլին
էճէմմիլէթի ըննալնճէ աղթար , վէ
պու սէպէպտէն , պուսլարըր թէճլիքէ-
նէ գոյմաւա աղ մէյնաւաւը , վէ էւ-
րօպաւտա գաղաւմաղ իսթիտլիլին , Ա-
սիւտա զալպ իտէլլիմ տէյի գօրգար ,

Բուսիաներն մերքեղի Ասիանա Լէօ-
թիւրաթիյիւ մեռնիկէթ շիրհէնիկ
հիւղի պիր շէյ տիր, ֆադամ պունու
իլէ, ասլա էմիլիէթի հալ պուլունմու-
տըլը վազըթ աապիշի հալի իստէ իթ-
միշ տիսէք տիր, պու շէյ, հէր նէվի
էէրազդընն էասը տըր, Եիմտիտէն
Սիր-Տարիա ի զէրիստէ վարօր իշէ-
մէքաէ տիր, միզըլու վաշօրաթ, քէն-

ալ քէօմիւրէլ ըլնի եիւզէլ րճէ սէնէլէր-
տէն պէրու չէօլ պիր հաւտէ պուլտն-
մուշ օլան մէյքիւր չահըն զընըլարըն-
տան չըգարմագտա տըրլար :

Մալ երևալիս պիր թագքմ քելլան-
լար, պիրերճե մի ուղունլաղունտա
օլան մէմէլէքթթէրտէ կէլմէքտէ էօյլէ
պիր էմնիյէթիլ հալ իլէ քի բօստա, Մա-
նտրիթմանտա վագք Պիւսչա նամ մա-
հէլլտէն, վէ տէմլիլ եօլլար տալի,
Մատրիտ եագքընլարընտա օլան տալ-
լարտան աչնի տէրէճէտէ էմնիյէթիլ
կէլէմէզլէր: Տուրմագըզըն գալլտ
իթմէնէ ալըչմըլ օլան պիր թագքմ ա-
չիրէթլէր, բահաթ տուրմանտա մէհպուր
օլմուչլար, վէ պիր չօգ մէհանիրէրէ,
ճէնուպի Սիպիրեանը թէրք պիրլէ նէ-
նի մէմէլէքթթէրէ կիթմէքտէ վէ օրա-
լարտա մէտէնիյէթ իտիլալ իլլէմէքտէ
տիրլէր. չագա սէօյլէմէնօրըզ:

Ճնշուպի Սիպրեատա հալու վազ-
թի եերինտե օլան հեր պիր առամ ,
էվլաուրընը տարիւլիբիւհուտա եօլա-
մաքտա վե օրատա եօյլէ կիւզէլ վէ
սեփապախշ մահէլէր վար տըք քի Սէն
իէթըսպուրկտա իսքեան խտէն Սի-
պիրեսյը պիր թագըմ թաւէպէլէր ,
վաթանլարընը եհնիտէն կէօրմէք ալ-
ղուի շտոտիւնտէ պուլււմնուշլար ,
պրաքաղուէլի օլ տերէճէհէ վարմըշ
տըք քի անը եհնիլէ վարտըլամատըզ-
լարը իլին միւլթէսսիրէն վէփաթ իյ-
լէմիլէր տիր :

Վեհաբար, բռւս մեռնիւնէթիւ, ին-
կիւթէրբանքն, Հինախթանոս խախալ
իյլմիջ զտուրու մեռնիւնէթին տէրն-
ճէսնտն տիր, ինկիւղղէր, քէնտի
մէնփաթլարքնք թասահուպ իյլմէք
իյն չօդ աէփա էօյլէ վահլիւրէրտն
պուրնմուշար տըր քի Պաշիւրէրի
պիլն տիթիթիւր :

[illegible]

Բուս, ինկիլիզին եւրամատըըըըը
եւրամպլիւր, չօյլէ. քի, Ասիա միլէթ-
էրնինն էֆըւարըըըըը վէ նէ թարդ-
աա տի շինիւր օյուպլըըըըը վէ ան
էրի, թա քէնտի մէլըըըըըը դատար
եւիւքէլմէյի պիլիւր: Պիւմէյիլ քի
կիւնիւն պիլինտէ, Բուսիա, խուսու-
մէթէ գալըըըըըը, իվրապընն շարդ
գըթասըըըըըըըըըըըըըըըըըըըը
ալթ իւլթ իտէճէք մի, պուսուն իէ
պէրապէր շունտ իկըրար
իթմէլիլիլ քի Բուսիա, Ասիատա մէ-
տէնիյյէթ տալաըըըըըըըըըըըըըըը
նըն էն զիդըյմէթ մէնֆատթ լարընը
թատահուպ իլէմէքտէ, վէ տիկէրէ-
լինի մէտէնիյյէթ եսլունա իտիսալ դըլ-
մաթըլլա, քէնտիսինի մէտէնիլ դըլմադ-
տա տըր, շինըրի մէտէնիյէթ, չալըը-
մադը տիմէք տիլը, Բուսիա մէլըըըըըըը
նապլաշմադ տա, էֆըւարըըըըըըըըը
գա-
պլուիլմէլմէքտէ, վէ պուսուն իլէ, դար-
պըն մէտէնիյէթի իշին տղ լմէշիլէլի-
թուպ, հալթթա իսթէմէքսիլլին, մէ-
տէնիյէթէ տալի իըումէթ իթմէքտէ
տիլ:

11. U. S. E. T. C. L. C. T.

Թիֆլիսոյ թաղ ու նէշու օլտանն
մշակ նամ զպէթաւ, իրանտա գըթ-
թը բէնէսինէ տիշվուշ օլտն սէֆիլ-
լըն հալի հագղընտա պիլ թողըմ
տէհէթու մալիւմթլարս չամիլ օլտն

Հու աթիտէքի մէքթուպու հէշու կըլէ-
միշ տիր :

«Իրանտա հիւքմ իտէն գըթլըդ
հագգընտա սիղլէրէ շու եէնի մալիւ
մաթլարբ պիրիբիմ:

Շու սօն կ'ընկերտէ, Համալմանտան տէհէթլու պր խապէր արլնտը, չէօյլէ քի իքի գւ տըն իլէ Նէտի երքէ պիրի-պիրլէրի իլէ իթթիֆագ խտէյէ, չէհիրտէ օլուսունան ուֆագ չօնուգլարը չարպ պօղաղլամադտա վէ Նէմէքտէ իմիշլէր Մահէլլէի ուֆագ չօնուգլարըն սանքսը կ'ըն պէֆիլիւն ալալմագտա օլտուզունան ֆարգլնա վարքըլուր վէ էօթէ տէրի պր իյի տաշթըրըլտըդտան սօնրա նիհանէթ մէրգուման գաթիլլէր ալիղ ու կ'ընիթ օլունարադ գուրպան իթմիշ օլտուգլարը չօնուգլարըն քէմիքլէրի մէյտանա չըգարըլըր իրան սատարազամը, մէղքիւր վադանըն խապէրիի պա թէլէկրաֆի ալտըղընտա, մէրգուման գաւտընլարը տարապաճընա չըգարըլըպ աթթըրըլմալարընը, վէ տիկէր Նէտի նէֆէր գաթիլլէրին տալիս, ալալ Նէհէճէք իշճէք վիրիլմէքսիղին մահպէսն տթըրմալարընը էմր պուս-էուրմուշլար տըր Դիր գալ կ'ըն սօնրա, մէրգուման գաթիլլէրին պուլունտուգլարը մահպէսն կ'ընլտիքտէ, իշլէրինտան պէշ նէֆէրինին տիկէր իքի նէֆէր արգատաշլարընը պօլաղլանըպ Նէմիշ վէ քէնտիլէրինին տալիս աճըդտան էօլմիշ օլտուգլարը կէօրիլմիշ տիւր :

Շիմոն պէն սիդէ Բէհէրան հաղ-
գընտա պաղը մայրամաթլար ղիլիբլիմ,
պոռնարտան քէֆի Ետէպլի Կրանիկ
պրլթիւն յմամլիքի Կրանկէնին ահ-
մար հաղորէսին :

Թէ հէրանս, բայիթախիթ օլտուրս վէ
 հիւրիւմէթ, օլտառս սէֆիլլէրէ զիւս-
 առ իւսանէ զիւր իւրիւրէն իւրիւրէ
 կիւսանէ տըլթ իւրիւր նէֆէրէ եազըն ին-
 սանս էօլմէքաէ տիր:

Նաորը քի պոսնաան էլվելն խիղերն պիտիորմիլմ տիր, դըթլըղըն կիւն պէ կիւն քէսպի չիտտէթ իթմէսինին սէ պէգի, Եօլլարըն էյի հալտէ՝պուլուն-մամպարը տըր, Եէմէհէ տայիր հէր չէյ, դաթըրլար իլէ հաղլ օլունսըր, փաղպի, դըթլըղ սէպգպինտէն դա-թըրլարըն չօղս քէսիլիպ Եէնմիլ օլ տալունտան, սայրլարը օլ դատարա-ղսլըր տըր քի Եէհէհէք. քհաղլ իթմէք իչին կիւմ հալ Տայլան պուլունմադ-սա տըր, պու սէպէպտէն համմալլըդ կիւնէթիլ դիհառտէպլալէն Եիւքէլիպ, էթմէք տախի պահալալմըր տըր, Է-հալինին փաղըր դըսմը, էթմէք ողըպ տէ Եէհէմէմէքտէ տիր,

— Մու ճօշխունազգայն հաղորհտա,
Աւանեսանքն ճէնուպի դըթաքնոտն
ալքնան խապկրէր իշէրի ֆէնա պիր
հալտէ նագշ իմ մէքտէ տիրէր, շէոյ-
լէ քի, քեաֆէնէ ի չոլար պիրէր պեօ-
յիւք կէօլէ թահպիլ օլուպ, սուլարն
իւզէրինտէ պիր թագքմէ շեա բարա-
լարը, օտուկնար, սալար, կէօրիւ-
մէ քտէ տիր, Մուլար եւլարը իւզէրին-
տէ ճէր նէնէ քի քաճի կէլրլէր խոհ
խարապ իմ մէքտէ տիրէր:

Պալիկեանոս, Պատտա լէ Ղլիւրէն-
պէրկան պիթ թաղըմ, քէշլէրի սուլաբ
սալաղ կէօթիլումիւշ տիւր : Մահսուլա-
թա կէլինճէ, սաղ լի թէքմիլ սուրէթ-
տէ իտրաղ օյմուշ սուր :

—Ճարձն ճուրայի անկէթ ազարն-
տան իւշ զաթ, Լիւրօպա մէմուիւրիքին
իտաթէճէ ոտակին թաճըդ. Իլէմէք
իլին ինկիթէրբան Կիթմիլէր, Իլ-
ճարձն հիւրիւմէթի, ինկիլիզէ օլա-
տոս. ըրբայի, ըրբայիմիսն Իլ-

